

Språk: Det kunne vore freistande å skrive om Ylvis og den nye songen deira, som fekk over ti millionar treff på YouTube på få dagar.

Kva seier reven?

■ MENINGER

Jens Haugan

Men songen og sjølve fenomenet har allereie blitt gjennomanalysert i diverse medium. Som musikal kan eg sjølv sagt vere litt misunneleg på suksessen til Ylvis.

Den songen eg personleg har fått flest treff på på YouTube, er ikkje ein av dei «vanlege» songane mine; det er faktisk «Setningsanalyse-songen», dvs. ein song om grammatikk.

Dette er kanskje eit tydeleg signal om at eg bør halde meg til grammatikken.

■ Kva har så reven å gjere med grammatikk? Førelingsrekke-jene mine startar som regel med fonetikk, dvs. lydlære.

Studentane skal få eit innblikk i lydssystemet i norsk, og korleis lydane går saman til ord, som i neste omgang skal finne ein skriftleg representasjon.

Alfabetet vårt er i utgangspunktet relativt godt eigna til å gjere orda ei skriftleg form. Men skriftnormering møter òg ei rekkje utfordringar.

■ No finst det vel faktisk ikkje noko offisielt ord på norsk som fortel oss kva reven seier. Sånn sett stiller Ylvis eit relevant spørsmål.

Det tyder nok helst at ein ikkje har hatt særleg behov for eit slikt ord. Kva derimot «veit» vi alle seier «mø». Dette ordet blir rekna

LYD: Vi oppfattar lydane rundt oss på forskjellige måtar, og vi vel å skrive dei på ulike måtar. Korleis burde ein så representere skrikinga til ein rev i skrift? spør Jens Haugan. FOTO: TROND LILLEBO

til kategorien «onomatopoetikon», dvs. lydhermande ord.

Det interessante er at engelske kyr seier «moo». Men det er jo mogleg at kyr har ulike dialekter. Det blir straks verre når vi oppdagar at norske griser seier «nøff», mens dei engelske seier «oink» og dei tyske «grunz».

Dette må tyde at vi oppfattar lydane rundt oss på forskjellige måtar, og at vi også vel å skrive dei på ulike måtar. Korleis burde ein så representere skrikinga til ein rev i skrift?

■ Lydane i eit språk kan gjerne identifiserast ved å samanlikne såkalla «minimale par». Dette er ord som skil seg ved berre ein lyd, t.d. orda «sal» og «tal».

Lydane s og t kan identifiserast som såkalla «fonem» i norsk fordi desse orda skiftar tyding når vi byter ut lydane.

Tek vi også med «sjal», ser vi at vi må bruke to bokstavar for å skrive éin lyd – i «skjold» må vi bruke tre bokstavar for den same lyden, og i «ski» har vi enda ein variant.

■ Vi har ingen bokstav i alfabetet som representerer sj-lyden. Vi har heller ingen bokstav i alfabetet som representerer såkalla «tjukk l», som kan vere eit fonem i norsk.

På den andre sida har vi bokstavar i alfabetet som vi faktisk ikkje har behov for i norsk, nemleg c, q, x og z.

Henrik Wergeland var ein av dei første som føreslo at ein skulle fjerne dei frå skriftspråket, og i dag finn vi desse bokstavane først og fremst i lånord og namn.

■ Éin ting ein kan lære av alt dette er at lyden til reven er verkeleg nok, men at det er vi menneske som tolkar lyden, og som eventuelt også finn eit menneskeskapt, skriftleg uttrykk.

Eit relevant spørsmål kan vere om språk som ikkje bruker lyd-basert skrift, som t.d. kinesisk, er i stand til å skrive lydhermande ord.

Å stryke

■ Foreldre ble skremt og fikk vite at over 40 prosent av elevene strøk ved avgangen. Det ble det, etter at hele samfunnet hadde sovet i timen, i flere dager.

Alt alvor var fjernet fra skolerommet, plikter og ansvar var fjernet. Barn og unge skulle leve som de ville. Det var livet i klasserommet som skulle være en lek. Helt til de var ferdige, og måtte slippe skjørtet. Det var mor. Alt begynte med at læreren ble flyttet ned på «golvet» med elevene, de skulle ikke synlige lenger.

Voksenalderen – 18 år – var en kalddusj for den oppvokste generasjonen, når de skulle velge sin egen framtid. Det var ikke hva det å stå for noe ansvar, betydde. De var forberedt, de var ikke blitt forberedt. De var ikke blitt forberedt til selv å bestemme seg for 10 års opplæring.

Jo, noen, som hadde fått lov til hjemme at livet er rammebegrænset. Kanskje det viktigste momentet var med seg i bagasjen, fra tidlig barneår. Fordi ingen kunne utenom. En lek tar slutt, men livet voret må man ha med seg ut. Om man vil eller ikke.

Nå er foreldre engstelige. Det angår det meg, mine barn. Det er de blant de 40 prosent som strøk det fare for at mine barn strøk til eksamen? Klart det er farlig, det, når nesten halvparten av klassen stryker.

DE BLÅ

Til dekke

■ Erna Solberg har gjennom flere ganger kommet med den påstanden at den rødgrønne regjering kom «til dekket bords» da den overtok etter Bonden II-regjeringen i 2005.

Sannheten er at de overtok etter en regjering som i mange målinger var den minst populære etter krigen. Helt for?

■ Kommunalministeren har gjennom gang het Erna Solberg, finansminister var Per-Kr. Foss, biskop fra Høyre.

De sto for en økonomisk utfordring av norske kommuner. Resultatet var kommunale kursjer i fleng (Robeklista) dermed redusert velferd for innbyggerne.

I tillegg ble folks velferd trygghet utfordret på andre måter. Likevel ble de avkommet dekorert for sin innsats.

En fersk rapport fra W

” No finst det vel faktisk ikkje noko offisielt ord på norsk som fortel oss kva reven seier. Sånn sett stiller Ylvis eit relevant spørsmål.